

RIOOL BESOEDDEL MAFUBE

Hierdie saak rakende besoedeling dateer terug tot in die jaar 2007, toe daar ook by Frankfort grootskaalse storting deur die Mafube Munisipaliteit plaasgevind het. Die destydse munisipale bestuurder, Isaac Radebe het versuim om enige stappe te neem om die besoedeling te verhoed of te verminder, selfs nadat 'n hooggeregshofbevel teen hom gebring was. Na baie gesloer deur die NVG, is daar 'n bevel uitgereik vir die inhegtenisname van Radebe weens minagting, maar die NVG het uiteindelik geweier om dit uit te voer. Geen verdere stappe was teen Radebe geneem nie, maar hy is later geskors deur die raad van Mafube weens politieke redes (3 jaar ten volle betaalde “spesiale verlof”) Die hoof finansiële beampte, Andrew Hlubi het na sy skorsing, die pligte van die munisipale bestuurder oorgeneem, maar dinge het steeds net agteruitgegaan en al vyf rioolaanlegte van Mafube het erg verval, met rou riool wat in die Vaalrivier, die Wilgerivier, Liebenbergsvleirivier en ook in die spruit by Cornelia uitgeloopt het.

Daar is sedert 2015 miljoene rande spandeer om die aanlegte te rehabiliteer (R50M by Villiers alleen), maar verslae van toetse wat gereeld gedoen word, toon dat daar geen verbetering plaasgevind het nie, met veral E-coli vlakke wat onaanvaarbaar hoog is, en 'n teken dat rioolwerke nie funksioneel is nie. Geeneen van die aanlegte wat deur Mafube bedryf word, voldoen aan wetlike vereistes nie, en DWS-lisensievereistes word geïgnoreer. Opleiding en motivering van werkers

ontbreek en geen verantwoordelikheid of aanspreeklikheid word aanvaar deur die amptenary by Mafube nie. Die direkteur van tegniese dienste van Mafube is Diao Ramabitsa. Hy is ook reeds verskeie kere uitgenooi na vergaderings en is verplig om volgens Departement Waterwese en Sanitasie se lisensievoorwaardes die Vaal Reservoir Forum vergaderings by te woon, maar het nog nooit opgedaag nie. Mafube toon hom gereeld op hul notule aan as “absent without apology”, ten spyte daarvan dat hy aan beheer staan van die grootste enkele besoedelaar van die Vaaldam se opvangsgebied. Daar was ook al verskeie DWS direkteure uitgereik aan Mafube maar dit het nog nooit 'n verskil gemaak nie. Mafube Besigheidsforum (MBF) werk al sedert September 2019 daaraan om oplossings aan die munisipaliteit te bied en het in samewerking met Mafube en van die groter plaaslike besighede 'n “Memorandum of Understanding” opgestel wat MBF sou toelaat om die munisipaliteit te help om die rioolaanlegte, watersuiwering en water-retikulasie op standaard te bring, met behulp van plaaslike kundigheid en finansiering. Dit sou tot voordeel van die hele gemeenskap wees, maar is deur politieke inmengery van die hand gewys en tans is daar ook geen kommunikasie tussen MBF en die munisipaliteit nie. MBF soek tans na ander oplossings wat waarskynlik weer in die hof sal eindig. Een tipiese voorbeeld van Mafube se optrede is, is dat daar in Augustus

2018 'n klag van rommelstorting by SAPD teen die munisipaliteit aanhangig gemaak is, nadat 'n vragmotor van Mafube rommel reg langs die Vaalrivier in Villiers gestort het. Toe die munisipaliteit te hore kom van die klag, was dit gou opgetel en skoongemaak, maar hulle het dit eenvoudig 1 km verder stroomop, waar dit minder opsigtelik was, gaan stort! SAPD het baie moeite en aandag aan die saak bestee, maar na bykans twee jaar se rondstuur het die aanklaer besluit “There was no threat to health by the load that was dumped”. (Sien foto langsaan). Dit is hoogtyd dat die NVG onwettige storting en besoedeling van ons belangrikste waterbron ernstig opneem en oortreders vervolgt. Mafube sal natuurlik COVID-19 en die weerhoudingsaksie deur inwoners en besighede blameer en steeds nie aanspreeklikheid of verantwoordelikheid aanvaar nie!

Tannie Johanna Botha word môre 101 jaar oud. Oom Johannes het haar reeds 20 jaar gelede ontval.

Hulle was van die eerste inwoners in Huis Bron van Heil, reeds sedert 1995. Tans is sy die oudste inwoner. Hoewel sy pragtig geskilder het tot ongeveer 2010 is haar sig en gehoor nou uiters swak. Sy word beskryf as iemand met die mooiste geaardheid, stralende liefde, 'n vrou wat nooit kla nie. “Dit gaan baie goed dankie, ek het niks om oor te kla nie”, is haar gereelde antwoord. 'n Voorbeeld vir baie van ons! Foto is op haar 90ste verjaarsdag geneem.

BUITEMUURS LANDBOU-AKADEMIE, REITZ

Om te belê in die toekoms, sal mens moet fokus op die jeug en in Reitz doen hulle dit met die nuwe landbou-akademie waar hoërskoolleerlinge die geleentheid gegee word om die beste inligting te ontvang en ondervinding op te doen in herlewingslandbou en presisieboerdery. Daar is tans 25 Hoërskool Reitz leerders betrokke by die landbou-akademie en dit word begelei deur die graad 10 kurrikulum. Hierdie inisiatief is om kinders die nodige blootstelling, vaardighede en kennis te gee om die landboubedryf in Suid-Afrika te bevorder. Hoërskool Reitz het 5 jaar gelede reeds begin om landbouvakke aan te bied, maar slegs die teoretiese deel daarvan. Dit is waargeneem dat meer praktiese benodig word, maar daar is ook 'n tekort aan kundige mense in hierdie veld. Die beheerraad het toe gesels met landbou-organisasies en maatskappye om met 'n plan vorendag te kom waar kinders eerstehands met hierdie bedrywe te doen kan kry.

Martin Kruger is die hoof van hierdie nie-winsgewende akademiese organisasie en verduidelik dat die doel daarvan is om terug te ploeg in ons landbou-jeug. Kruger is die koördineerder en sal die teorie aanbied en verder sal hy kenners en boere op verskeie gebiede kry om met die kinders te praat. Hy sal ook die praktiese sessies reël. Daar was groot belangstelling in die akademie, nie net van die voornemende studente nie, maar ook van die rolspelers wat wil betrokke raak. Die hoofborger wat hierdie akademie ondersteun is die VKB-groep, Sernick-groep, Graan SA, John Deere, Hoërskool Reitz en Standard Bank. Die akademiese klasse vind egter nie in skooltyd plaas nie en word as 'n buitemuurse aktiwiteit, gelyk tussen praktiese en teorie verdeel. Die kurrikulum fokus op bewarings- en presisielandbou en projekte sluit

onder meer die ontwikkeling van 'n Bonsmara-stoet, 'n konynboerdery en tonnelverbouing in. Bydraes in die vorm van kapitaal, lewendehawe, toerusting, tyd, kennis en passie is gemaak om hierdie akademiese organisasie af te skop en 'n realiteit daarvan te maak. Die hart van plattelandse dorpie lê in hul skole. Talle skole verloor kinders na stedelike gebiede weens die redenering dat geleenthede daardie kant beter is vir kinders, maar Reitz het die ekstra myl geloop om kinders iets anders te bied en daar te hou en die van ver ook te lok. Dit is belangrik om die toekoms van boerdery te bevorder en met hierdie program is die akademie nie net boeke-kennis nie, maar ook praktiese wat nog meer waarde gaan toevoeg tot hierdie inisiatief.

